

ปัญหาการทำบัตรรายการหนังสือภาษาไทยและข้อเสนอแนะในการลงรายการบัตร

Problems in Cataloging of Thai Books

and

Proposals for Descriptive Cataloging

โดย

นางอัมพร ทีชะระ

อ.บ. อนุปริญญาบรรณารักษศาสตร์

006533

วิทยานิพนธ์นี้

เป็นส่วนประกอบการศึกษาตามระเบียบปริญญามหาบัณฑิต

ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์

พ.ศ. ๒๕๑๐

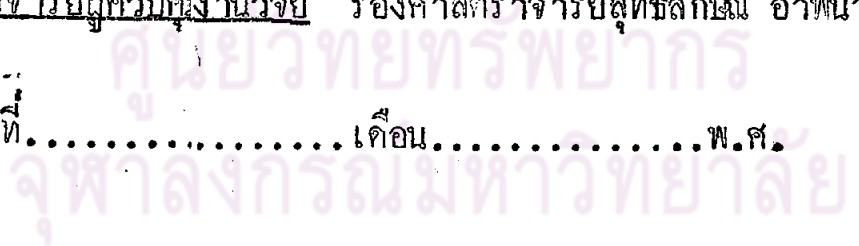
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้เป็นส่วนประกอบการศึกษาตามระเบียบปริญญามหาบัณฑิต

.....
ประธานคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการทวจวิทยานิพนธ์.....ประธานกรรมการ
.....กรรมการ
.....กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมงานวิจัย รองศาสตราจารย์สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนมีความมุ่งหมายที่จะเก็บรวบรวมปัญหาของงานเทคนิคในหอจดคานนี้มาวิเคราะห์เสนอแนะหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งตำราการทำบัตรรายการหนังสือภาษาไทยอื่น ๆ ยังไม่ได้ทำไว้อย่างสมบูรณ์ ในการค้นคว้าผู้เขียนได้ค้นหาและรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ จากหลักเกณฑ์การทำบัตรรายการของหนังสือภาษาต่างประเทศและหลักเกณฑ์การทำบัตรรายการหนังสือภาษาไทยเปรียบเทียบกันในที่เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมไทยโดยเฉพาะก็ใช้ตำราเกี่ยวกับกฎหมาย ғыภาษาไทย ตำรานานคณะสงฆ์ และเอกสารทางประวัติศาสตร์ประกอบควย เพื่อสรุปผลวิเคราะห์ปัญหาและให้ขอเสนอแนะในคานต่าง ๆ เหล่านี้คือ

๑. ขอเนอในการพิจารณาคัดลอกข้อความมาทำบัตรรายการ เพื่อช่วยการค้นควาของไซห้องสมุดสำหรับหนังสือที่ไม่มีหน้าปกใน หรือหน้าปกในมีข้อความไม่ครบถวที่จะลงรายการ หนังสือที่มีหน้าปกในหลายหน้าและหนังสือที่มีหน้าปกใน ๒ หน้าอยู่กัันในเล่มเดียวกัน

๒. ขอเนอในการจัดทำตาราง เลขหนังสือแบบสำเร็จรูปที่ไซกับชื่อผู้แต่งคนไทยใดโดยะเอียคเพื่อให้เลขเรียกหนังสือเป็นสัญลักษณ์ที่มีประสิทธิภาพในการค้นควาและเก็บหนังสือ

๓. ส่วนสำคัญที่สุดของ วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ คือ การวิเคราะห์และเสนอแบบแผนการลงชื่อผู้แต่งคนไทย ซึ่งมักจะประกอบด้วย บรรดาศักดิ์ ราชทินนาม ยศ ฉายานาม สุนทรศักดิ์ สกุลยศ อีสริยยศ ตำแหน่งพระบรมวงศานุวงศ์ โดยละเอียค นอกเหนือไปจากการพิจารณาเพื่อลงรายการผู้แต่งสำหรับหนังสือประเภทต่าง ๆ ที่อาศัยหลักเกณฑ์การทำบัตรรายการของหนังสือภาษาต่างประเทศเป็นหลัก

๔. รายการอื่น ๆ นอกจากนี้ ที่นำมาวิเคราะห์และเสนอแบบแผนได้แก่ บรรณลักษณะ หมายเหตุ แนวสืบค้น ก็มี การค้นควาเพิ่มเติมการลงรายการให้ตรงกับควมนิยมในการผลิต และการใช้หนังสือไทยควยเช่นเดียวกัน

The purpose of this study is to bring out problems in technical process with special reference to the cataloging rules of Thai books, and to make suggestions as to the additional cataloging rules which did not appear in the existing texts in this field. "A.L.A. Cataloging Rules for Author and Title Entries," "Rules for Descriptive Cataloging in the Library of Congress" and "Cataloging Rules for Thai Books" in various editions have been consulted, and most proposed cataloging rules are based on them. In addition, other Thai source books in relating subjects have been used in the analyses of problems.

Results of the study include :

1. The proposed rules concerning the description of books without title pages, books with incomplete title pages, and books with multiple title pages.
2. The proposed schedule of book numbers for Thai books, which will help accelerate the searching and the shelving of Thai books.
3. The major part of the thesis is the proposed cataloging entries for Thai names of all kinds as a supplement to other existing rules.
4. Other proposed cataloging rules concern with other items on a catalog card including imprint, collation, notes, tracing, for used specifically to Thai books.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
รายการภาพประกอบ	จ
บทนำ	ข
บทที่	
๑. พัฒนาการของบัตร์รายการ และหลักเกณฑ์การทำบัตร์รายการหนังสือ	๑
บัตร์รายการหนังสือคืออะไร	๑
ประวัติของบัตร์รายการ และหลักเกณฑ์การทำบัตร์รายการสมัยโบราณ	๒
ประวัติของบัตร์รายการ และหลักเกณฑ์การทำบัตร์รายการสมัยกลาง	๗
ประวัติของบัตร์รายการ และหลักเกณฑ์การทำบัตร์รายการสมัยปัจจุบัน	๑๐
ประวัติของหลักเกณฑ์การทำบัตร์รายการ หนังสือภาษาไทย	๒๕
ความสำคัญและประโยชน์ของบัตร์รายการ	๓๔
๒. ปัญหาในการทำบัตร์รายการ สำหรับหนังสือภาษาไทย	๔๔
การพิจารณาหน้าปกในของหนังสือเพื่อทำบัตร์รายการ	๔๗
เลขเรียกหนังสือ	๖๗
รายการผู้แต่ง	๑๒๖
การพิจารณาเพื่อลงรายการผู้แต่ง สำหรับผู้แต่งที่เป็นตัวบุคคล	๑๓๐
การลงชื่อผู้แต่งที่เป็นตัวบุคคล	๒๕๕
การพิจารณาเพื่อลงรายการผู้แต่ง และการลงชื่อผู้แต่งที่เป็นนิติบุคคล	๓๔๘
รายการต่าง ๆ ที่เป็นส่วนสำคัญของบัตร์รายการ	๓๕๖
บรรณลักษณ์ หมายเหตุ และแนวสืบค้น	๔๑๒
๓. สรุปข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการลงรายการ	๔๒๓

รายการภาพประกอบ

ภาพที่

- ๑. การลงรายการหนังสือภาษาไทยในสมุดบัญชีของหอสมุดแห่งชาติ..... ๒๘
- ๒. หน้าที่ ๑ ของหนังสือ " หลักภาษาไทย " โดย พระยาอุปถัมภ์คสิปसार..... ๕๒
- ๓. หน้าที่ ๒ ของหนังสือ " หลักภาษาไทย " โดย พระยาอุปถัมภ์คสิปसार..... ๕๓
- ๔. หน้าที่ ๓ ของหนังสือ " หลักภาษาไทย " โดย พระยาอุปถัมภ์คสิปसार..... ๕๓
- ๕. หน้าที่ ๔ ของหนังสือ " หลักภาษาไทย " โดย พระยาอุปถัมภ์คสิปसार..... ๕๔
- ๖. หน้าที่ ๕ ของหนังสือ " หลักภาษาไทย " โดย พระยาอุปถัมภ์คสิปसार..... ๕๔
- ๗. หน้าที่ ๑ ของหนังสือ " จารึกสุโขทัย "..... ๕๖
- ๘. หน้าที่ ๒ ของหนังสือ " จารึกสุโขทัย "..... ๕๗
- ๙. หน้าที่ ๓ ในแกะสลักของหนังสือ " ขอมคำกิน " พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว..... ๕๘
- ๑๐. หน้าที่ ๓ ในจารึกขอมของหนังสือ " ขอมคำกิน " ๕๘
- ๑๑. หน้าที่ ๑ ของพงศาวดารจีนเรื่อง " ไต๋อึงเผ่า " ๖๑
- ๑๒. หน้าที่ ๒ ของพงศาวดารจีนเรื่อง " ไต๋อึงเผ่า " ๖๒
- ๑๓. หน้าที่ ๑ ของ " นิทานสำหรับเด็กและชาวบ้าน บางเรื่อง " โดย พิณองกริมม..... ๖๔
- ๑๔. หน้าที่ ๒ ของ " นิทานสำหรับเด็กและชาวบ้าน บางเรื่อง..... ๖๔

๑๕. หน้าที่ในของหนังสือที่มีข้อความทั้งภาษาไทยและภาษา
ต่างประเทศ.....๖๖
๑๖. หน้าที่ในของหนังสือที่ผู้แต่ง เปลี่ยนชื่อ นามสกุล.....๑๓๖
๑๗. หน้าที่ในของหนังสือที่ผู้แต่ง เลิกใช้บรรณาคำก็กลับไปใช้
ชื่อและนามสกุล เกิม.....๑๓๗
๑๘. หน้าที่ในของหนังสือที่ผู้แต่ง เคยใช้ชื่อและนามสกุล
แล้วภายหลังใช้บรรณาคำก็.....๑๓๘
๑๙. หน้าที่ในของหนังสือที่ผู้แต่ง เปลี่ยนบรรณาคำก็และ
ราชทินนาม.....๑๔๐
๒๐. หน้าที่ในของหนังสือที่ผู้แต่ง เปลี่ยนนิตยียบศ.....๑๔๒
๒๑. หน้าที่ในของหนังสือที่ผู้แต่ง เปลี่ยนสมณศักดิ์.....๑๔๔
๒๒. หน้าที่ในของหนังสือที่ผู้แต่ง ลีจากสมณเพศแล้ว.....๑๔๖
๒๓. หน้าที่ในของหนังสือวรรณกรรมคลาสสิกที่ไม่ลงชื่อผู้แต่ง
ไว้ในเล่ม.....๑๕๕
๒๔. หน้าที่ในของหนังสือวรรณกรรมคลาสสิกที่ลงเฉพาะชื่อ
ผู้แต่ง ไม่ลงนามสกุล.....๑๕๖

บทนำ

การทำบัตรรายการ เพื่อใช้เป็นรายชื่อสำหรับช่วยการค้นคว้าในห้องสมุด เริ่มเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในหมู่มรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดไทย เมื่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยความร่วมมือของมูลนิธิฟูลไบรท์ได้เปิดสอนวิชาการจัดห้องสมุดเป็นวิชาพิเศษเฉพาะตอนเย็นขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๕๔ และผู้ที่มาเข้าเรียนก็ได้พบปัญหาควยว่า การทำบัตรรายการสำหรับหนังสือภาษาไทยนั้น อาจนำหลักเกณฑ์ส่วนใหญ่ของการทำบัตรรายการสำหรับหนังสือภาษาต่างประเทศมาใช้ได้ แต่จำเป็นต้องดัดแปลงรายละเอียดต่าง ๆ บาง โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมและความสะดวกของผู้ใช้ห้องสมุดซึ่งเป็นคนไทยเป็นสำคัญ ดังนั้นเมื่อคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ชั้นอนุปริญญาขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๕๕ จึงได้กำหนดวิชาการทำบัตรรายการและจัดหมู่หนังสือภาษาไทยไว้เป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรควย เพื่อฝึกฝนผู้ที่จะออกไปทำงานเป็นบรรณารักษ์ในห้องสมุดต่าง ๆ ให้ใช้หลักเกณฑ์การทำบัตรรายการสำหรับหนังสือภาษาไทยที่เป็นแบบแผนเดียวกัน อันจะเป็นวิธีการซึ่งทำให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้รับประโยชน์จากการใช้บัตรรายการสำหรับหนังสือภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุดอย่างเต็มที่

ความมุ่งหมายและขอบเขตของการค้นคว้า

สำหรับวิทยานิพนธ์เรื่อง "ปัญหาการทำบัตรรายการของหนังสือภาษาไทยและขอเสนอแนะในการลงรายการบัตร" นี้ มุ่งเฉพาะวิธีการเก็บข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับหนังสือเฉพาะที่เป็นงานฝ่ายเทคนิคของห้องสมุดซึ่งต้องใช้ผู้มีวิชาทางบรรณารักษศาสตร์จัดทำเท่านั้น มิได้รวมถึงการบริหารงานหรือธุรการต่าง ๆ ของแผนกทำบัตรรายการแต่อย่างใด ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ได้รวบรวมปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การทำบัตรรายการสำหรับหนังสือภาษาไทยและค้นคว้าหาวิธีแก้ปัญหานั้นมาใช้เป็นขอเสนอแนะควยวัตถุประสงค์ต่อไปนี้

๑. เพื่อให้การทำบัตรรายการสำหรับหนังสือภาษาไทย ซึ่งเป็นงาน

คานเทคนิคที่สำคัญยิ่งของห้องสมุดในประเทศไทยมีแบบแผนที่ถูกต้อง ละเอียค
สมบูรณ์ และใช้ เป็นแบบเดียวกันใคทุกห้องสมุด

๒. เพื่อ เป็นคู่มือของบรรณารักษ์ ในการรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับหนังสือ
แต่ละเล่มบันทึกไว้ในบัตรรายการ เพื่อใช้ เป็นบัญชีรายชื่อหนังสือต่าง ๆ ที่มีอยู่
ในห้องสมุด

๓. เพื่อให้บัตรรายการ เป็นครรชนที่มีประสิทธิภาพสำหรับผู้ใช้ของ
สมุด ใช้ในการศึกษา ค้นคว้า เรื่องราวจากหนังสือที่มีอยู่นับจำนวนมากมายใค
ควยตนเอง เพราะมีรายละเอียคที่จะแนะนำและสนองความสนใจ เกี่ยวกับ
หนังสือแต่ละ เล่มอยู่ เพียงพอ

เอกสารที่ใช้ประกอบการค้นคว้า

ในการค้นคว้าเพื่อเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนใช้หลักเกณฑ์การ—
ทำบัตรรายการของหนังสือภาษาต่างประเทศ หลักเกณฑ์การทำบัตรรายการ—
หนังสือภาษาไทย การค้นคว้าเกี่ยวกับงานคานนี้ที่มีผู้เขียนไว้เพื่อการศึกษาชั้น
ปริญญาโทในต่างประเทศ ประกอบกับบัตรรายการหนังสือภาษาไทยของห้อง—
สมุดต่าง ๆ ในพระนคร เป็นเอกสารสำคัญ ส่วนเอกสารอื่นที่ใช้ประกอบก็ใช้
ตำราเกี่ยวกับหลักภาษา กฎหมาย คณะสงฆ์ และประวัติศาสตร์ควย เพื่อ
การพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับรายละเอียคบางข้อ ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษโดย เฉพาะ
ของภาษาและวัฒนธรรมไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย